

CHRISTUS KONING JAAR C

Lucas: 23: 32-49

Bennekom 2013

U zult wel verwonderd geweest zijn, precies dít verhaal vandaag te horen op het hoogfeest van Christus Koning! Waarom is uitgerekend vandaag door de kerk dit evangelie uitgekozen?

Een jaar lang hebben we op de gewone zondagen steeds gelezen uit het evangelie volgens Lucas. De beschrijving die Lucas geeft van de laatste uren van het leven van Jezus is een prachtige samenvatting wie Jezus - in de ogen van de evangelist - nou eigenlijk is. Er is daarom veel te kijken en te overwegen in de kruisscène van Lucas. Ik haal er drie karakteristieken uit naar voren.

1. Wat als eerste mag opvallen, is dat Jezus voortdurend oog heeft voor de mensen om hem heen. We wisten dat eigenlijk al uit de beschrijving van zijn leven. Jezus is de menslievende bij uitstek. U weet zelf wel, hoe moeilijk het is om steeds maar rekening te houden met andere mensen en altijd maar aandacht voor hen te hebben. Maar bijna onmogelijk is dat als jij je niet goed voelt, als je pijn hebt of verdriet.

In zijn lijdensverhaal laat Lucas zien, dat dit niet geldt voor Jezus. Ondanks zijn pijn, ondanks de vernedering en zijn naderende dood heeft hij een goed woord voor de huilende vrouwen langs de weg, voor de misdadiger met hem gekruisigd: heden nog zul je met mij zijn in het paradijs. Ja, zelfs zijn beulen, zijn belagers, de spotters hebben zijn lieve aandacht, als hij hen aanbeveelt bij zijn Vader en bidt: Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wát ze doen. Jezus, De Menslievende. Zó wil Lucas hem schilderen, zó houdt de liturgie hem ons vandaag voor als een koninklijke mens, zó is hij ook ons dierbaar.

2. Aan Lucas is er vervolgens veel aangelegen om te benadrukken, dat niet het héle joodse volk schuldig is aan de dood van Jezus. Misschien hebt u die indruk gekregen uit andere evangeliën, maar - zegt Lucas - die indruk is absoluut niet juist. Bij herhaling zet Lucas het volk als het ware apart.

Tussen haakjes, Lucas gebruikt twee verschillende uitdrukkingen voor een groep mensen: 'het volk', én 'de menigte'. Met 'menigte' bedoelt hij mensen die niet of nog-niet Jezus willen volgen; met 'het volk' wijst hij naar hen, die van harte zijn leerlingen, zijn gelovigen zijn.

Zo schrijft hij: het vólk, het gelovige volk dus, stond - in beschouwing - toe te kijken, maar de overheden lachen hem uit en bespotten hem. Wij worden door Lucas uitgenodigd om de rug toe te keren naar de daden van de overheden, maar om mét het gewone volk - de menslievendheid van Jezus aandachtig te beschouwen en ons te realiseren, dat zijn ogen ook voortdurend in liefde op ons gericht zijn, op ons welzijn, op ons heil. Want ook het joodse volk van zijn tijd heeft altijd geweten: voor kleine mensen is hij bereikbaar.

3. Wie in het verhaal een eminente rol speelt voor ons geloof, is de hoofdman van de soldaten met zijn getuigenis. De goede moordenaar had al in alle toonaarden de onschuld van Jezus bezongen, maar de hoofdman gaat nog een beduidende stap verder: hij geeft Jezus de heerlijkste titel, die hij bedenken kan, een titel, die uit de beste en diepste Joodse traditie stamt. Hij noemt Jezus een tsaddik (צַדִּיק). We vertalen dat gewoonlijk met: een Gerechte of met: een Rechtvaardige. Hij zegt: waarlijk deze was een gerechte, een rechtvaardige. Spottend hadden de overheden hem allerlei bijbelse titels toegeworpen: Messias, Gezalfde - roepen ze - maar ook: uitverkorene, koning, redder, bevrijder. Heidense soldaten - die absoluut niet wisten waar het om ging - praatten die overheden naar de mond en aapten hen lacherig na.

Zelfs die ene crimineel - zoals Lucas hem noemt - was ook van de partij. Geen van al die spotters en lachers had het flauwste vermoeden hoezeer zij - zonder dat zij het wisten - de waarheid spraken. Wij - als lezers van dit narratief - weten dat zij - ondanks hun kwade bedoelingen - bijdragen aan de glorie van Jezus: Koning van het heelal.

Zoals gezegd: de hoofdman verstilt en begint te zien met de ogen van geloof. Hij roept uit: waarachtig, deze mens is een tsaddik. De titel tsaddik is veel meer dan een heilige, zoals wij die kennen. Een tsaddik is iemand, bij wie het kwaad in de wereld stopt. Hij geeft het kwaad niet door aan anderen, niet aan een volgende generatie. Ja - zegt de bijbel in het Boek van de Spreuken: een tsaddik is het fundament van de wereld, op hem of haar berust de hele schepping.

Omdat er mensen bestaan, die deze titel waardig zijn, dáárom houdt de wereld stand, dáárom kan iedereen met recht uitzien naar de toekomst - hoezeer de wereld ook in verwarring lijkt te zijn. Want het lot van de wereld ligt in handen van de tsaddikim (de tsaddiks). Maar een echte tsaddik weet zelf niet eens, dat hij of zij zo'n Gerechte, zo'n Rechtvaardige is.

Deze oude en eerbiedwaardige titel - Tsaddik - sluit alle andere titels in: Zoon van Gods, Redder, Verlosser, Bevrijder, Messias, Koning, of in onze kerkelijke termen: Christus Koning. Al die titels kunnen samengevat worden in de titel, die een onbekende hoofdman in dit verhaal aan Jezus geeft op het uur van zijn sterven.

Vandaag op het feest van Christus Koning nemen we met dit schilderij van Jezus aan het kruis - voorlopig - afscheid van het evangelie van Lucas. We hebben (1) een ogenblik gekeken naar de menslievendheid van Jezus, (2) we hebben ons geïdentificeerd met het gewone volk, dat in verbijstering en liefde stond toe te schouwen en (3) we worden uitgenodigd om samen mét de hoofdman Jezus te aanvaarden als het fundament van ons leven.

Niet alleen met woorden, niet alleen hier op zondag in de kerk, maar in al ons doen en laten door de week, in onze omgang met onze levenspartner, met de kinderen, met onze dierbaren en met ieder, die op onze weg komt.

Christus Koning:
een mens om lief te hebben,
een gids voor je leven,
zo goed als God.